

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ МЕТОД (ПМЦ) У БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ: НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Програмно-цільовий метод бюджетування є методом управління бюджетними коштами, відповідно до якого система планування та використання бюджетних коштів орієнтована на досягнення конкретних результатів, що дає змогу покращити якість державних послуг та забезпечити оптимальний розподіл бюджетних ресурсів в умовах їх обмеженості. На сьогодні програмно-цільовий підхід застосовується на рівні державного бюджету та деяких місцевих бюджетів і певною мірою дозволяє відстежити ефективність і результативність витрачання бюджетних коштів шляхом використання інформації щодо результативних показників та іншої інформації, що міститься у бюджетних запитах, паспортах бюджетних програм, звітах про виконання паспортів бюджетних програм. Тож при застосуванні програмно-цільового методу існує можливість відстеження відповідності витрат з бюджету цілям і завданням держави, що є основою оцінки ефективності здійснених витрат [1].

Аналізуючи зарубіжний досвід використання програмно-цільового методу, необхідно приділити особливу увагу застосуванню критеріїв оцінки результативності й ефективності використання бюджетних коштів, а також співвідношення цілей з індикаторами бюджетних програм, кількості програм на одного розпорядника коштів. Також базовою потребою є формулювання цілей відповідно до національних пріоритетів. Цілі повинні бути чітко сформульовані, вимірні у часі та досяжними. Кращі практики у реалізації ПМЦ зібрані у Таблиці 1.

Таблиця 1.

Кращі практики у реалізації ПМЦ [2]

Цілі політики	Існує принцип «Одна політика - одна бюджетна програма». Можливе існування декілька програм для реалізації однієї цілі. фінансування програм основані на пріоритетних цілях уряду і попередніх результатів виконання програм. Швеція структурувала державний бюджет відповідно до 27 сфер політик. Цілі мають довгострокове планування на 5-7 років (Канада).
Кількість програм	Розвинені країни мають тенденції до зменшення кількості бюджетних програм на одного розпорядника коштів: у межах 5-7, однак найбільше може становити 10 на одного розпорядника бюджетних коштів. Наприклад, Південна Корея для одного міністерства має 2 ключові програми, які можуть додатково охоплювати від 1 до 5 програм.
Кількість показників	Кількість індикаторів має бути обмеженою, в середньому рекомендують 3-4 показники на кожен програму. Франція, наприклад, значно скоротила індикатори, які є міжнародно визнаними показниками ефективності, до 677 для усіх бюджетних програм.
Звітування	Широко поширена практика звітування міністра у парламенті про результати діяльності: виконання програм, цілей, досягнення індикаторів.

Порівнявши результати досліджень практики реалізації бюджетних програм в світі та Україні, можемо зазначити про значну різницю між процесом реалізації та побудови бюджетних програм, а також про значну різницю у тривалості програм, їх кількості, наборі індикаторів та взаємозв'язку з цілями.

Отже, практика застосування програмно-цільового методу в Україні потребує здійснення середньострокового планування та стратегічного прогнозування бюджету, визначення пріоритетів бюджетної стратегії на середньо- та довгострокову перспективу.

Список використаної літератури:

1. Губа М.І. Програмно-цільовий підхід як інструмент управління громадою // ВІСНИК ХНТУ .2(77), 2021р. с.120-126.<https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2021.2.15>

2. Котіна Г. М., Степура М. М., Гиренко Х. В. Програмно-цільове бюджетування та ефективність бюджетних програм в Україні: проблеми та протиріччя в імплементації. Ефективна економіка. 2020. № 7. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8055> (дата звернення: 03.11.2022). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.7.63](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.63)